

Nro. 12.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ Bétsben Februariusnak 10-dik napján 1797-ik
esztendőben.*

Nagy Britannia.

A Frantziák' *la Fraternite* nevezetű fregattájok, a' mellyen Gen. *Hoche*, Admirál *Morard de Galles*, és a' mint mondják *Hamilton Román* is egy Irlándussal vala, az Anglusok fregattájok közül egy által, üzöbe vétettétvén, az által tudott tölle meg-szabadúlui, hogy minden ágyúit a' szá-rozra ki-hányta; a' *Bresti* flottához tartozó, egy *Atalanta* nevezetű corvettejek pedig a' Frantziáknak, a' Lord *Bridports* flottája által el-tsipette-tett. — Az Anglusok *Irlándiából* meg-érkezett fre-gattájok is, a' Frantziáknak egy transport hajó-jokai, a' melly külömbkülömbféle portékákkal keményen meg-vala rakattatva, el-vette vala; de

a' Frantziák flottájának némelly szerte széjjel kovajgó hájói által, a', tölle ismét vissza vétettetett. A' Frantziák *Atalanta* nevezetű és 16 ágyújú fregattájok, a' mellyen 112 emberek vóltanak, az Anglusok *Phoébé* nevezetű fregattájok által, Jan. 10-kén vitetetett vala bé a' kikötő helyre, a' melly fregattájok a' Frantziáknak, *Irlándiából*, a' *Bresti* kikötő helybe való meg érkezése után, a' végett küldetett vala ki újjolag, hogy a' Frantziák fő flottájokat fel-keresvén, annak előljárojához készített és küldett rendeléseket adja-meg. — Az *Ariadné* nevezetű Anglus fregatta, a' Lord *Bridports* flottájával, dél felé, *Questanttól* 30 mért földnyire találkozott vala, melly is az *Irlándiai* kikötő helyekből jövén, az ellenségnek sohólt is, semmi hajóját nem látta. — A' *Páris* várossa nevezetű és 110 ágyújú hajó, több linea hajókkal együtt *Brest* előtt kováljog.

Egy *Londoni* Jan. 20-kán költ levélből azt olvassuk, hogy az Anglusoknak egy *Majestic* nevezetű hadakozó hajójok, a' Frantziáknak egy 74 ágyújú linea hajójokat öfzve lödözvén, a' rajta vólt 400 lovasokat el-fogta; az *Indefatigable* és *Amazone* nevezetű hajójok pedig, egymás 74 ágyújú hajójokat, a' Frantziáknak addig kergette, mig a' hajó törés veszedelmibe ejtette. — *Druide* nevezetű fregatta, a' Frantziák *la Ville de l' Orient* nevezetű 74 ágyújú hajójokat keresztül furván, a' Gen. *Hoche* rajta lévő 450 hufzárjait, minden bágásiakkal egyetembe el-fogta, és őket *Kinsaleba* szállította. — Ugyan tsak az Anglusok *Spitfire* nevezetű schalupjok, a' Frantziáknak *Alegre* nevezetű *transport* hajójokat, a' mellyre 200 tonnák, sok ágyúk, és munitziók rakattattanak vala, *Brestől* nem messze vette-el. — A' tsak most meg-nevezett *Londoni* levélből olvassuk azt is, hogy a' nagy statista, és a' Frantzia revolutióról kélsített munkájáról hires Parlamentum tagja *Burké* meghalálozott. — Az *Irlándiai* fegyveres nép mind-öfzveséggel 90,000 emberekből áll. — Hogy a' Frantzia kikötő helyekbe, az *Amérikai* minden

hajókra *Sequestrum* tétetett volna, nem egész hitelt érdemlő hír.

A' *Lissaboni* hírek szerént, Admirál *Jervis* 13 vasmatskájokat le-eresztett linea hajókkal áll *Lissabon* előtt. — A' *Brasiléai* Hertzeg, az életre tartozó dolgokban, az Admirál *Jervis* flottájának, 5000 font sterlinget ajándékozott. — *Portugalliában* még tűzön vizen mind rajta vagynak, hogy mind a' szárazon való, mind pedig a' tengeri ereket mentől keményebbekké tehessék. — A' regularis truppok mind a' határ szélek felé masiroztak; *Lissabont* pedig a' magokra önként katonaságot vállolt vitézek strásálják, és *Portugalliában* közönségesen meghatározták az emberek magokban, hogy a' Spanyolok ellen, vagyonjaik mellett, életeket is fel-áldozzák.

Az *Irlándiai* tudósítások szerént a' *Kinsáléba* vitetett *la Ville de l'Orient* nevezetű 74 ágyújú régi Frantzia hajónak, 1 Kap. 4 tisztsjei, és 94 matrozai vóltanak; rajta pedig, 1 Obester, 19 más rendbéli tisztek, 380 hufzárok, 2 nyóltz fontos mosár ágyúk, 19,000 bombák, 1000 flinták, 10,000 kártátsok, ártillériához való eszközök, a' Gen. *Hoche* szekere, 380 tonna lisztek 26 hordó égetbor, 10 bál öltöző ruhák, 600 nyergek, paputsakkal tele 5 ládák találtattanak. — Hogy a' *Bresti* flottának minémű szándéka lett légyen, ezekből alkalmasint hozzá lehet vetni. — A' Frantzia fogoly tisztek ki-beszéllések szerént, azon expeditiora minden felöll öszve gyült emberei a' Frantziáknak, 25000 emberekből álló tábort tette-
tenek. — Az Admirál *de Galles* és Gen. *Hoche* planumai a' vóltak, hogy *Bantrinal* egy kemény corpust a' szározra ki-szállitván, a', *Corkat* és *Kinsálét* vegye-meg, a' melly idő alatt egymás rendbéli corpus, a' *Channon* folyó vizénél; a' harmadik corpus pedig *Irlándiának* északi részin szálljon-ki a' szározra. — De a' mint az *Irlándiai* levelek hirtelik, ha a' Frantziák, a' fennebb megnevezett helyekre el-juthattanak volna is, az Irlándusok, azon alkalmatossággal is, a' magok hiv-

ségeket meg-tartván, a' Frantziákat fel-tett tzel-jok el-érésében, minden képpen meg-akadályoz-tatták vólna; így pedig a' *Bresti* flotta veztségét, mindöszveséggel 9047 emberekre vetik.

Az *Amérikai* tudósittások szerént, *Neu-York*, *Savanna*, *Poston*, *Charlestown* és *Baltimore* neve-zetü városokban, a' tűz által felette sok kárák tétettek; *Baltimoreban* pedig két Frantziák azért fogattattanak-el, mivelhogy a' gyujtagatásan rajta találtattanak.

Frantzia Ország.

A' felette sok tekintetre való nézve szomorú történet innepét, Jan. 21-kén tartották fel *Páris-ban*, mellynek közönségessé való tétele, reggeli 7 órákor, az ágyúk menydörgései által esett-meg. A' Directorium Status Personalissa dél felé, a' *Luxemburgi* palotából, a' Notre Dámák temploma felé meg-indulván, a' számosan öfzve sereglett nép, a' tzerémoniat tsak nézte, de egyetlenben egy *vivat* kiáltást sem adott. A' Directorium tag-jai pedig, e' szerént tsendesen, és a' két sorban álló fegyveres nép között leg nagyobb bátorság-ban, a' templomba azon helyre, a' hol az előtt a' fő óltár állott, meg-érkeztenek, a' kiknek szá-mokra 5 karos székek tétettetenek vala ki. — Hozzá fogván *Barrás*, a' maga előre decretalt beszédéhez, a' népnek a' Revoluzióról, és a' ti-rannusok meg ölettetéséről 's több a' félékről va-ló nagy kiáltozása miatt, semmit se lehetett be-lölle hallani. A' *Barrás* beszéde után, az *Anar-chia* 's több a' félék iránt tévén le a' magok es-küvéseket, az onnan való visszä menetelre, a' musikusok chorussa adott jelt, de a' directorialis személjek ezen innepe napja is, tsendesen fel nem tartottathatott, mivel abban a' templom boltozat-tyáról, a' directorialis személjekre, véletlenül le-húllott egynéhány kövek, és holmi szemét öket meg-akadályoztatták, mellyet leg elébb tsudála-tos móddal történni gondoltanak, de vizsgálóra vévén a' történetet, a' boltozaton lévő jukak gya-

nuságra szolgáltattanak alkalmatosságot, mellyre való nézve egy ofztálj katonasággal, a' templo-
mot körül vétettetvén, a' sok vizsgálás után is,
még is semmit is ki nem tanulhattanak.

A' *Párisi* Jan. 16-kán költ levelekből azt ol-
vassuk, hogy a' *Portugalliával* való békesség im-
már tökéletességre ment volna. — *Puisage Ven-*
déében újjolag fel-támodást akarván szerezni, ezen
tselekedetéért üzőbe vétettetett. — A' Nemzeti újj
tábor már most tsak 6500 emberekből áll. — Az
eddig *Párisba* vólt *Amérikai* Ministet, *Amsterdám-*
ba ment által.

Párisból Jan. 20-kán. Itten annak kezdett hire
futamodni, hogy Polgár *Pentábole*, a' ki a' mostani
500 szemeljekből álló Tanátsnak, és *Gonpilleau*
de Fontenay, a' vének Tanáttsa tagja vala, egyné-
hány napokkal ez előtt egyik a' másik üstökibe
akadván, keményen meg-verekedtenek volna, a'
melly alkalmatossággal *Goupilleau* egy spáde ál-
tal kemény, de még is nem halálos sebet kapott.
A' *Mársiliai* levelek azt hirlelik, hogy azon vá-
rosban újj nyughatatlanság kezdett a' nép között
lenni, mellyre való nézve, a' 3 Municipalis Ad-
ministratiók, és a' centralis *Bureau* mindöszve
gyülekezve vóltanak, a' melly idő alatt ugyan
semmi lárma magát ki nem ütette, de még is a'
nép nyughatatlanságának a' kereskedésbe ártal-
mas bé-folyása lett. — Az 500 szemeljekből álló
tanátsnak egy tagja azt adta-fel, hogy alattom-
ban ismét egy complot formáltatott volna, a'
melly a' válaftásra való nézve közelebbről esen-
dő öszve gyűlés alkalmatosságával akarja ma-
gát ki-ütni.

Strafszburgból Jan. 20-kán. A' Gen. *Moreau*
fő kvártélja még meg nem változtatott, se pedig
ezen fő Generál, még el nem utazatt. — Generál
Dühem, *Desaix* alatt, ki is itten (*Strafszburgban*)
vagyon a' tábor közepét kommandirozza, Gen.
St. Cyr pedig a' *Queich* vize mellett egészen a'
hegyekig nyúló tábor szárnyát, a' tábor jobb

szárnyát pedig *Hünningentől* fogva, le felé a' *Ré-
nuson* Gen. *Ferino* vezérli.

Olasz Ország.

Inspruckból Jan. 19-kén. A' mi hivatalbeli tudósításaink szerént, a' Frantziák *Bassánótól* nem messze egésszen meg-verettettek (melly iránt való hir, a' Jan. 27 és 28-kán érkezett kurirok által bizonyossá tétettetett). Az Austriai vitézek újjolag elé-felé kezdettének nyomúlui, azon ártillériákkal egyetemben, a' mellyek Jan. 23-kán *Botzen* felé vitettettek vala. — *Mántua* iránt is kelemetes hirt vettünk. Éppen azon szempillantóban, a' mellyben Gen. *Provera* az élésre tartozó transportjával *Mantuához* közelíteni akart volna, Gr. *Wurmser* is a' várból keményen ki-tsapván, azon transport által vitetett eleségeknek majd felét, nevezetesen pedig az orvosságokat ke-zihez vette, az eleségek több része pedig szerentsét-lenségből az ellenség kezibe esett. — Gen. *Laudon* még *Judikariában* van. — A' Frantziák *Bassánónál* ha keresztül vágtanak volna, a' szerént *Laudon* a' több corpusoktól el-fszakasztatván, ve-szedelembe esett volna, most pedig a' mi nyug-hatatlanságunktól annyival is inkább meg-va-gyunk szabadúlva, hogy *Mantuának* leg alább is egy hónapra való eleségénél több vagyon, a' melly időnek el-telése alatt, a' dolgoknak folyá-sa, még szerentsésebb fordulást vehet magának.

Batáviai Respublika.

Leydából Jan. 23-kán. A' *Batáviai* Nemzeti Gyűllés, a' Jan. 20-kán tartott ülésében egy hosz-szas és eleven, de a' mellett a' dologba bé-látó tanakozása után, egy különös *Commissiónak* a' neviben, Polgár *Kastéele* által fel-adattatott azon kérdést határozta-meg: Hogy vallyon a' Respublikának annál keményebben, és meg-olozhatatlanabbúl való egyessége végett, nem lenne-e jobb a' *Provincziák* különös adosságaikat együvé ol-

valztani, mellyek azután úgy tartattatván, mint a' Nemzet adosságai, azokért a' Provintziák közönségesen, *in solidum* jót áljanak, és azokról újj kötelező leveleket készitvén, azok által az előbbeni, és a' Provintziák közül tsak némelyleket el-kötelező leveleket vissza váltsák? A' mellynek végbe vitele, a' votumok többségéből határozott-meg, mivel a' mellett 60, ellene pedig tsak 40 votumak adattattanak. — A' gyűlés tagjai közül 7 a' magok votumát nem adhatták, 12-ten pedig jelen nem vóltanak.

Német Ország.

Károly Ö Kir. Hertzegsége felől, Jan. 28-kán *Manheimből* azt irják, hogy egynéhány Adjutansaitól, és Gen. Gr. *Bellegardetól* kísértetve, azon napnak reggelin indúlt vólna ki *Manheimből*, *Hünningen* felé, holott a' maga jelen léte által, a' *Hünningeni* hid sántzainak ostromlásokat sokkal keményebbekké tévén, a' maga folyásában eredett dolgot, annál hamarább tökéletességre vitette; annakutánna pedig, Ö Kir. Hertzegsége ide *Bétsbe* fog jöni, a' mellyet onnan tartanak igaznak lenni, hogy Ö Kir. Hertzegsége, a' Cs. K. tábor *interimaliter* való vezérlését, Fegyver-Tármas-ter Gr. *Latourra*, Gr. *Latour* pedig, a' Német Birodalom tábora kommandirozását, F. M. L. Báró *Staaderre* bizta vólna, a' melly két Generáloknak a' *Manheimba*, mentől hamarább való meg-érkezésekre várakozna. — Ezen fennebb meg irt hirtnek igazságát, a' Jan. 26-kán irt *Ulmai* tudósítás is, holott vagy 3 hetektől fogva, minden nap 3 — 6 gyermekek hóltanak-meg a' himlőben, bizonyosobbá tézik, azt hirelvén, hogy ö Hertzegsége a' maga oda érkezésével, a' fekete ökörhez fogna szállásra bé-térni.

Wetzlárból Jan. 28-kán. A' *Hünningeni* hid sántzainak sorsa, a' maga utolsó szempillantatját közel el-érte, a' mellynek állomatja, hogy harmadnap alatt, vagy jobbra, vagy pedig balra elfog dőlni, azt a' keményen való ostromlásból le-

het bizonyosnak tartani. — *Koblentz*, és a' *Rénusnak* több más mellyékeiről is, a' Frantzia truppok Frantzia Ország belső része felé kezdették magokat vonni, és a' *Koblentzi* várban, még csak valami 300 emberekből álló őrizet maradott. — *Trieren* mindennap számos truppok mennek keresztül *Metz* felé, *Eiselen* pedig, a' 2 dik colonnén kívül, igen sok lovasság, és ártilléria vitetik a' Frantzia határ szélek felé, és *Hohenwalde* háta megett, a' harmadik colonné, *Lotharingia* felé vette a' maga útját. — Gen. *Macdonald*, a' kire a' fő vezérlés bizattatott, *Düsszeldorfban* vagyon. A' mióltától fogva Gen. *Salm Düsszeldorfbe* ment, a' *Sohlingeni* vezérlést Obrister *St. Germain* vette a' kezihez. — Gen. *Neu*, a' maga corpussával együtt *Elberfeld* környékén fekszik, a' *Homburgi* szélek felé pedig a' Császáriak le-telepedvén, naponként mind inkább inkább erőssittik magokat.

Basiléától nem messze, a' *Haltingen* mellett fekvő Császári táborból, Jan. 20-kán. — Az ellenségnek, a' *Hünningeni* hid sántzai, az úgy nevezett *Schuster* szigetivel egyetemben, rövid idő alatt a' birtokunk alá fognak jöni, ámbár az ellenség azoknak óltalmazásokra, minden erejét réafordította, és az embereinek leg kissebb részben ne kívánnyan legyen is kedvezni. — Minthogy pedig a' Frantziáknak leg nagyobb ártalmokra, az úgy nevezett *Elisabeth* sántza vagyon, arra való nézve, a' leg nagyobb mózsár ágyúkkal, minden kedvezésen kívül lödöznek réájja, de mind haszontalan, és minden ellenünk való igyekezeteik mind hijában valók. — Mióltától fogva *Kéhl* a' mi kezünk alá jött, azolta az ellenség leg keményebben, és 1000 bombijainál többet elödözött, de a' mi vitézeink is *Hünningen* körül annál keményebben kezdték magokat meg-erősíteni. — Az Austria vitézek, a' *Sieg* vize környéken is mozgásba eredni, a' Frantziák pedig magokat öfzve kezdvén húzni, ezen történetek, az ottan lévő lakosoknak, nem kis nyughatatlanságra szolgáltattanak okot.

Hanauból Jan. 30-kán. A' Gen. *Moreau* vezérlése alatt való tábor szüntelen való mozgásban vagyon. A' Gen. *Ferino* alatt való corpus *Hünningen* felé masirozott; Gen. *St. Cyr* *Zweybrücken* felé fog menni a' maga seregével együtt, és a' Fr. tábor közepét, Gen. *Duhem* vezérli. — A' Frantzia táboroknál nem kis változások fognak meg-esni, és leg előbb is a' táborok nevei változtatnak-meg, mint p. o. a' *Rénus*, *Mósa*, *Sámbre*, *Más* vize mellyéki, és északi tábor nevezetek, mind el-töröltetnek, és az egész tábori erő, a' welly az *Ets* vizétől fogva, az északi táborig nyúlván, egy linéát formál, három nevezetet fog kapni, u. m. *jobb*, és *bal* kéz felöll lévő, és *közepen* való tábor, a' melly három táboroknak, három fő Generáljai fognak lenni: — A' jobb kéz felöll való tábort, Gen. *Buonaparte*, a' középben lévő Gen. *Moreau*; a' bal kéz felöll való pedig, Gen. *Beurnonville* fogják ezután is vezérelni, és azok a' kis corpusok, a' mellyek egyik a' másikkal egyesülve lévén, eddig elé egy tábort formáltak, ismét a' magok elébbeni formájokba fognak vissza tétettetni. — Illyen formálag fognak a' fél brigadák regimentekké, és a' három bataillonok, két bataillonokba olvasztatván, úgy a' tisztviselek is az Obestertől fogva le-felé, a' magok nevezetekben változást szenvedni. Az előbbeni regimentek, a' mostani háborúnak kezdetivel is azért formáltattak fél brigadákra, hogy ezen nevezet által, a' linea truppok, és nemzeti gárdák nevezete töröltessék-el, mivelhogy ezek a' nevekben lévő, egymástól való külömbözések, főképpen *Dumourier* alatt, némelly egyenetlenségekre alkalmatosságot szolgáltatának.

A' *Mühlheimi* Jan. 20-kán költ levelek szerint, ott attól tartanak, hogy a' tsendesség ott is nem sokáig fog fenn maradni, mivel nemcsak az Austriaiak kezdettenek a' *Sieg* vize mellett megsaporodni, hanem a' Frantziák is magokat öszve húzván, a' *Düßzeldorfi* erősségnek mentől jobb

karban való helyheztesén, kéttzeresen való erővel rajta vagynak, a' kik a' *Wupper* vize és *Ruhr* között, a' szarvas marhákra, a' *Wupper* mellyékin pedig a' kostra való nézve, igen nagy requisitiót vetettnék a' lakosokra.

Hadi Történetek.

Akár millyen keményen igyekeztenek légyen is a' Frantziák, a' magok *Hünningeni* hidnál lévő sántzoknak birtokában maradni, de a' mint *Károly* Ő Kir. Hertzegsége, Ő Felségét, a' tegnap előtt *Bétsbe* érkezett Majór és Flügel-Adjutans, Gróf *Dietrichstein* által tudósította, azokat továbbá meg nem tarthatván, az ellenségnek azon sántzoknál lévő Divisions-Generálja *Dufour*, ezen hónapnak 1-ső napján, F. M. L. Hertzeg *Fürstenberghez* olyan értelmű levelet irt vala, hogyha eleibe egyenes és helyyes fel-tételeket tennének, hogy az emberi vér is továbbra ne ontattassék ki, azoknak fel-adások iránt, kész lenne tractatusra lépni, erre való nézve, minden környül-állásokat, és nevezetesen azt fontolván meg Hertzeg *Fürstenberg*, hogy a' képpen a' fő tzél elérettetnék, t. i. hogy az ellenség batteriáji el-ron-tattatván, a' *Rénus* jobb partyáról a' Frantziák el-takarodnának, és a' *Rénuson* való hajókazás-beli akadály el-fogna harittatni, ezen hólnapnak 1-ső napján rövideden e' következő articulusok alatt capitulalt az ellenség.

- 1) Hogy a' Frantzia truppok, a' *Hünningeni* hid sántzából, Febr. 5-kén ki-menvén, fegyvereket, bagásiájokat, munitziójokat, egy szóval minden óltalmozásokra tartozó portékáikat magokkal el-vihessék, és e' néki meg is engedtetett.
- 2) Azon a' napon éppen délben, a' sántzokat a' Cs. K. truppoknak által adják; és ez is meg-engedtetett, azzal a' hozzá tétellel, hogy azokat, és a' *Schuszter* nevezetű szigetet éppen 12 órákor a' kezekhez vévén, valamit a' Fr. truppok ottan hagynak, azokat a' Császári truppok mind el fog-

halják. 3) Ezen szempillantattól fogva, mind a' két hadakozó felek között való ellenségeskedés szűnjék-meg. Ez is meg-engedett. 4) Hogy a' *Rénus* jobb partya felől *Hünningenre* ne lövöldözzenek a' Cs. truppok. Ezen fel tétel is el-fogadtatott, mindazonáltal úgy, hogyha *Hünningenre* bal felől réája nem ütnek és bé nem zárattatik, és hogy a' Cs. K. Com. Generálnak szabadságában fog állani 6 hetek alatt a' hid mellett lévő erősségeket olyan móddal el-rontatni, hogy az által *Hünningen* várossának kár ne okoztassék. 5) A' *Rénus* jobb partyán, a' hid sántza meg-szállására készítettett minden erősségek el-rontattatván, mindenek éppen olyan állapotba helyheztetnek, mint mikor a' Frantzia truppok, a' *Rénus* vizén keresztül jöttek vala. — Ezen articulusnak mennyi részben való tellyesítése, az Austriai truppok fő vezére jó tettzésére bizattatott. 6) Mind a' két részről egyik a' másikhoz egynéhány tisztek fognak küldettetni, a' kik Febr. 5-kéig, mint a' battriák meg-üressítése, és a' Cs. K. truppoknak azokba való bé-menetelekre ki-rendelt időig, kezességbe maradnak, de annakutánna, egyik a' másik által ismét ki-fognak tseréltetni.

Ezen alkalmatossággal, a' Cs. K. truppok közül kik viselték magokat leg nevezetesebben, azoknak körülállásokkal való meg-írásokat, Ő Kir. Hertzegsége, Fegyver-Tármester Gr. *Latourra* bizta, minthogy Ő Kir. Hertzegségének, a' Császár Ő Felségétől vett parantsolat szerént, Febr. 3-kán az *Olasz Országj* táborhoz kellett el-indúlni, a' hová ezen hólnapnak hatodikán vagy 7-kén meg is érkezett, az ottan lévő dolgoknak az egek kedvezése alatt, más rendbe való szendések végett.

Austriai Belgium.

Brüsszelből Jan. 16-kán. Az *Affligheimban* felzendült és fegyvert fogott, de el-fogattatott személneknek meg-ítéltetések végett ki-nevezett hadi Commissió, a' Báró *Morsele* vólt komornyikját, és egy Austriai szökevényt azért ítél halálra, mi-

vel réájok bizonyosított az, hogy a' fel-zendült népnek, ők lettenek légyen a' fejei, és hogy a' Respublika trupjait ők mérészlettenek békételességre ösztönözni, a' melly tselekedeteikért, Jan. 14-kén, az egész várbeli őrizet szeme láttára, a' vólt Királyi piatzon agyon lövettettek, a' kik utólsó szempillantatjokig felette nagy bátorsággal viselték magokat. — Báró *Morselenek* is hasonló fátuma lett, mivel ő is 20-dikban agyon lövettetett — A' *Brüsszeliek* nagyon rajta vagynak, hogy a' magok tiszttviselőjeknek szabadon való választatásokat tökéletességre vihessék.

Az *Amérikai* Congressus Praesessének *Washingtonnak*, a' Dec. 7-kén tartott gyűlésben való utólsó beszédje foglalata e' vólt:

*A' Tanátsnak, és a' Repraesentansok' házának
Polgár társai!*

Hogyha a' mi Országunknak, az alatt az idő alatt való belső állapottyára tekintek, a' mióta előttetek szollani leg utoljára vala szereintsém, még sokkal keményebb fundamentumokat találok arra, hogy a' világ alkotmányán uralkodónak, a' maga sok rendbéli jóságáért, a' mellyeket újjólag mi velünk közlött, háládatosok légyünk. — A' Congressusnak utólsó *Actaiból* úgy láttzik, hogy az ellenségnek, a' mi Statusunk határain való bá-ütése, és az Indiaiak' tolvajságok, prédálásoknak meg-akadályoztatása, úgy a' barátságok fenn tartása végett is, a' szükséges módok fel-találtattanak vala. (Ezutánn arról tett emlékezetet a' Praesidens, hogy *Nagy Britannia*, a' déli és napnyugoti *Floridá* szigetjei iránt Spanyol Országgal a' határ szélekre való nézve; nem különben, az *Amérikai* hadban el-fogattatott foglyoknak ki-tseréltetések végett, az *Algiriai Deyel* való tractatusban mennyire mentenek; és hogy a' *Tunisi* és *Tripolisi* uralkodokkal is, immár tractatusra léptenek vólna). Ezek utánn mond a' Praesidens, a' külső Országokra szélesen ki-terjedő kereskedés, egy átoljában meg-kivánnya azt, hogy

az a' tengeri erő által bátorságos állapotba helyheztessek, arra pedig a' tapasztalás tanított meg minket, hogy e' végett, a' hadakozó felekkel való leg szorossabb *Neutralitas* is nem elegendő bátorság, melly szerént a' közép tengeren való kereskedésünk, tengeri erőn kívül, mindég veszedelmek közé léfzen helyheztesstetve. — Annakokáért minden környülállások azt tanátsolják minékünk, hogy a' mi egyesült Statusunk, lassan lassan tengeri erőt szerkeztetvén magának, azt arra az állapotra nevelje, a' melly által, az ő boldog állapotja öregbedni fog. — A' mi szélesen ki-terjedő kereskedésünk, majd oskolája fog lenni a' leg jobb matrozoknak; mellyre való nézve azon kell lenni, hogy az Európa ennekutánna való háborúiban, az *Amérikai* zászló *respectaltas-sék*; és hogy a' mi kereskedéseink, ne légyenek óltalom nélkül, mint az eddig való háborúk alatt való történetekben vóltanak. Hogy pedig a' más Országbéli emberektől annyival is függhetlenebbek légyünk, a' manufacturáknak, kézi miveknek nagyobb tökeletességre, és szélesebben való ki-terjedésekre, a' szántás vetésnek pedig mentől jobb állapotba való helyheztesstetésére kelletik vigyáznunk, a' melly szorgalmatosságokból való folyó hasznok, a' Nemzetnek közönségesen való nevezetes bóldogsára fognak szolgálni. — Éppen ezen fundamentumból ajánlom a' Nemzeti Univerzitasoknak, és a' katonai Akademiáknak is mentől hamarább lehető fel-állittásokat, annyival is inkább, minthogy a' mesterségeknek, és a' tudományoknak virágzása, a' népnek nemcsak a' hírét, hanem a' bóldogságát is nevelni szokták. A' tudományoknak eddig való oskolájok, a' kisebb Collegiumok, ámbár hasznosak légyenek is, de az ő fundussaikra nézve, sokkal keskenyebb határok közé szorittattak, mintsem azokból a' külömbkülömb facultasokba való Professorokat illendőképpen lehetne el-tartani. Az Országglásról való tudománynak tanittatását pedig különösen ajánlom. De mellyik tudomány lehet egy Respublikában a' fontosabb? és a' törvényt szer-

zésnek mellyik kötelessége lehet annál nagyobb, mint a' nevendékeny polgárokat, az igaz, és a' helyes fundamentumos állatásokban, *principiumokban* fel-nevelni, a' kiknek végtére, a' hazas szabadságának, és az ő jussainak őrző angyalává kelletik lenni. — A' hadi Akademiának fel-állitását, nem azért tartom szükségesnek lenni, mintha valamelly Respublikának a' hadakozó lélektől ösztönöztetvén, a' más még-támadására és nemelly el-foglalásokra nézve, hadi erejével kikellenek a' prédára mennie; hanem azért, mivel akármelly erőssen szerezesse légyen is a' békességet, de még is néha néha, a' had folytatását nékie el-kerülni tellyes lehetetlen, és azért, a' maga Statusának bátorságba való helyheztetése végett, a' hadi tudományokat nékie nemtsak tudni, hanem abban gyakorlott embereinek is lenni, el-kerülhetetlenül szükséges. — A' hivatalokra való fel-vételben mindenkor az igaz érdemre vigyázni leg jobbnak tartom, a' minthogy a' mi országlásunknak formájában lévő valóságos fundamentumos állatásokkal egy átaljában is ellenkeznék, a' talentumot és a' virtust a' tiszttviselői helyekből azért ki-rekeszteni, mivelhogy azok a' pénzbeli gardagsággal öszve nintsenek köttettette. — Végtére pedig, a' Frantzia Országgal rövid idő alatt való békesség félbe szakasztásáról ekképpen emlékezett a' Praesidens: Sajnálva kéntelenitem emliteni, hogy a' az idegen hatalmasságokkal lévő dolgaink kedvetlen környülállások közé helyheztettének, minthogy a' napnyugoti *Indiába* lévő kereskedeseink, a' Frantzia Respublika Agensei miatt, igen sokat szenvedtenek, és az ő Ministere ki-jelentése szerént, tovább való nyughatatlanságok is fenyegetnek bennünket. — A' mi Statusunknak a' néppel együtt bözönségesen a' vólt a' kívánsága, hogy a' Frantzia Respublikával egyességben, barátságban élhessen, a' mellynek bé-teltyesedését én most is a' képpen kívánom, hogy a' mennyiben az, a' mi Országunk törvényyeivel, és betsülletünkkel meg-egyezik, mentől hamarább tökéletességre mehessen, és azt

reményem, hogy a' Respublika részéről is, az igasságnak lelke, a' barátság, és az egyenesség, e' béli kivanságomat jó ki-menetellel koronázzák-meg. De arról se felejtkeztem-el, hogy mivel tartozának mások a' mi Országlásunk, és Nemzetünk karakterének, és hogy az Országunk lakossai értelmekhez, hazájokhoz való szeretetekhez, betsülletekhez, és vitézségekhez, mennyire lehessen bizni. (A' többit más alkalmatossággal).

B é t s.

Ezen folyó esztendőben Jan. 28-kán költ Directoriale Udvari Decretuma szerént, méltoztatott Ő Felsége kegyelmesen meg-engedni, hogy a' közelebb múlt esztendőben, Aug. 19-ikén költ, és mindenik féle régi Bankotzéduláknak, a' mostan folyó Februarius utólsó napjáig lejendő bé-váltásokról szolló Patensnek 9-dik punctuma, még három hónapokra, következésképpen a' közelebb jövő Majusnak utólsó napjáig terjesztődjék-ki; melly szerént a' régi bankó tzédulák, Majusnak utólsú napjáig, nemtsak az hogy a' fennebb is említett, közelebb múlt esztendei Patens' 5-dik punctuma alatt meg-nevezett minden kassákba bé-váltattatnak, hanem e' felett, mindenféle adók, és jövedelmek bé-szedésénél, a' magok egész betsék szerént, mint pengő kész pénzek úgy fognak el-vétettetni, a' melly kegyelmes végezése Ő Felségének a' *M. Kurir* által is azért tétettetik közönségessé, hogy az ő Erd. Olvasói közül mindenik, a' bankó tzédulákra való nézve is tudja magát mihez tartani.

* * *

Az Erdélyi M. Kir. Táblához, *M. Mara Lörintz* Urat Actualis, *M. Báró Bánffi Pál* Ur Ő Nsgát pedig, Supernum. Assessorokká méltoztatott Ő Felsége kegyelmesen ki-nevezni.

M e s e.

Egyszer egy nagy kertész látván hogy magába
 Tsak gazzal fordul fel a' föld átaliyába
 Kapja, és egyedül jó szivűségébül
 Fel fog egy darabot annak térségébül,
 Ezt kezdi mivelni, hát tsak igen hamar
 Pásit színűvé vált a' meg sárgúlt avar
 A' kutya tejehet termelző út félen,
 Gyöngy virág fejrlett mind nyáron mind télen.
 A' sárga ökörfark kóró üregébül
 Piros málna rósa hajtott ki tövéből.
 Nem talált többé a' Bogáts kóró helyet
 Czitrom fü termett a' tsipös Csallán helyett.
 A' Bürök változott Olasz Salátává
 És a' kék kikirits, sárga violává.
 Ezt látván mások is példáját követték
 E' kertésznek, 's ök is azont tselekedték.
 Kertyét mivelgette tellyes buzgosággal
 Ki ki a' leg nagyobb szorgalmatossággal
 'S hogy különböztessék egymástól magokat
 Mindenik választott más más virágokat
 Vagy pedig valamelly állatot magának,
 Azt tévén tziperül plántált Országának
 E' kertész is tehát, ki ezeknek leve
 Fundállója, három Liliom szált veve
 'S ültette azokat a' kert közepébe
 Mondván, mig gaz nem nő azoknak helyébe
 Addig fent áll e' kert, de azután mindjárt
 Latrok barlangja lessz, a' minthogy úgy is járt.
 Mert egyszer, noha még azután sokára
 Bojtorjánnal nőtt bé a' kertnek határa
 'S addig furta magát a' szép kertfelé be
 Mig egyszer erőt vett tsaknem a' felébe
 Ekkor együtt fogván a' dolgot a' gazzal
 Minden virágokat el nyomkodott azzal
 Söt, hogy némelly mérges füveknek a' szaga
 Nagy vólt, meg fojtódott a' kertész is maga.

(A' többit más alkalmatossággal).